

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фоланти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 6.

Предлату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожкић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају и ручбине.

О преустројењу општинског варошког закона у Граници.

Од М. Ивића.

Ови чланци посвећени су варошким општинама у Граници и мислимо, да важност овог предмета не можемо боље назначити, већ кад наведемо речи министарског савета од 3. (15.) Марта 1849. године, с којим је Његово Величанство умолело, да привремени закон о уређењу општина издасти благоизволи, и које овако гласи: „Прва и најважнија задаћа при устројењу државних одношаја ове царевине јест устројење општина. Државни устав почива на општинском уставу. Исто тако може се преустројење државне управе само на темељу на ново устројених општина произвести; јер је не обходно нужно, да се онај део извршујућих органа, који је са општинским животом не разлучно скончан, на општинске органе пренесе.“

Још навађамо први параграф највишем потврђењу поднешеног закона, који гласи: „Темељ слободне државе јест слободна општина.“ Томе додајемо, да је добро уређена општина прва и битна подлога сваке државе, којој је цељ благостање својих држављана.

Није нужно доказивати, да за општине у Граници издани закон својој цели не одговара. Тог је мњења и наше варошко заступништво, кад је у својој седници 24. Октобра о. г. закључило, да се не само пословни ред за општинско веће изради, већ да се и недостаци реченог закона извиде, и с молбом за преиначење истих војном министарству поднесу. Али како што се у нас општински закључци ретко кад уважавају и извршују, тако ни ово закључење досад се точно извршило није, јер не гледећи на ствар у нас се обично

на то пази, да се облик изглади. Уместо да се недостаци законски проуче и уклоне, ми пословни ред за општинске седнице израђујемо, као да је отуда највећа вајда, кад се ми у општинском већу преко ситница свађамо. А то је она права беда, због које не можемо напред да корачамо. Нека буде наша брига, да бољи општински закон получимо, а што се пословног реда тиче, о томе поглавито председник има бригу водити. Тиме нехтедосмо рећи да је пословни ред излишан, али ипак смо тог мњења, да и најбољи пословни ред недостатке закона уклонити не може.

Пре него што пређемо на само разматрање општинског закона, морамо још једну приметити. У ово прелазно доба, где се сваки дан ново што рађа, можемо се и ми надати, да ће пресветли наш цар и Граници она права повратити, које друге аустријске земље већ уживају. Онда ће следователно сви закони, дакле и општински, на дотичном сабору решени бити. Но док то не буде, можемо само на основу постојећег закона за бољим устројством наших општина тежити.

Најпоглавитији недостатак реченог закона налазимо у томе, што је делокруг општинског заступништва врло ограничен, пак с тога и јесу решења његова скоро сваки пут вишем потврђењу подвргнута. Други важан недостатак је тај, што је уплив местних власти неограничен тако, да нема ни једно решење општинско важности, ако не би било сугласно с мњењем местне власти. То, па и из узрока тога што и само маловажна права општинског заступништва није точно изложена у закону, повод су, да варошка власт прекомеран уплив себи усваја. Ово су недостаци, које би ваљало најпре уклонити, ако желимо да у нашој кући наша реч важи.

Оваква права, истина, могла би с почетка по општину неповољне појаве имати, јер досад под туторством налазећи се не имадосмо прилике, да се у упражњавању таквих извешбамо. Но онај, који хоће да плива, мора се најпре води поверити, при свем том, што је вода по себи опасна. Па у самој закону означена су сретства, којим се злоупотребе тих права доскочити може. Та влади принадежи врховни надзор над општинским радом, а у Граници постоји за владу још и то сретство, што смо при избору наших градоначелника, који су по закону чланови варошког заступништва, на војни сталез ограничени.

Даљи недостатак закона је тај, што је број варошких заступника посве велики. И ако ми ово са обзиром на варошке општине пишемо, у којима још по највише интелигенције у становника има, то ипак морамо на жалост допустити, да је ту мало те свеене интелигенције, која би хтела своје време и знање у корист општине посветити. Наша варош, која ни пуних десет хиљада житеља не броји, има тридесет и два заступника, од којих при сваком већању бар две трећине треба да присуствују. То је одвећ велик број, пак зато и бива, да ретко кад прописани број варошких заступника на већање долази.*)

*) Ми не би били за то, да се тај број варошких заступника смањује, особито не док се они још позивају и на вршење других дужности, и. п. као приседници при кривичним испитима, при полицијским расправама и на суђење примирителног суда. Но тог би били мњења, да се прописани број при закључцима општинског већа спусти на четвртину или бар трећину, т. ј. на осам или једанаест гласова. То би можда натерало општинаре, да долазе на већање, кад знају, да и мањи број својих другова могу решавати.

Уредништво.

(Наставиће се.)

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. У прошлом броју нашег листа јависмо, да ће 1. о. м. дољногорњоварошка црквена општина заједно са члановима Србима варошког заступништва држати седницу, да се договоре, на који начин да се предузме бирање чланова за нову црквену општину. Ми тада приметисмо, да смо љубопитни знати, ко ће председавати у скупштини. Сад пак јављамо, да у тој седници није нико претседавао, јер седницу је отворио варошки заступник г. Пајић. У тој седници изабран је одбор од девет лица, коме су и господа свештеници придодани, да напише бираче и да све и сва за избор нужно спреми. Одбор тај држао је прву своју седницу 2. о. м. и изабрао је пододбор од три лица, коме су такође господа свештеници придодани. Најпре се пописиваше они, који могу бирачи бити, што је пододбор већ свршио и одбору поднео. И јуче је била одборска седница.

Господин Градоначелник издао је позив за скупштину варошког заступништва, која ће се држати сутра 9. о. м. Општинари позвани су сваки посебном штампаном позивницом, у којој су и назначени уједно и предмети већања. Овај је дневни ред сутрашње седнице: 1. Предлог о повратку оних Евреја, који овде рођени и чланови су овдашњих настањених еврејских породица, но услед пређашњих законских прописа беху удаљени. 2. Предлог да се осигура варошка болница од пожара, као и о неким нужним оправкама у болници. 3. О томе да се исмлати нови варошки шмрк за гашење пожара. 4. Предлог и одобрење уговора са месарима. 5. Неки послови односећи се на приватна лица. 6. Претрес пројекта о пословном реду за општинске седнице. 7. Саветовање, као би се код Маџистрата једна стална комисија поставила, која би сама одговарала за све новчане дације и кад би што фалило, да имају сами чланови комисије штету накнадити. 8. Преглед услова, под којима би се осветлење и чишћење сокака, као и довоз воде потребне за општину под закуп дало.

(Задружно.) У Недељу 1. Децембра држана је главна скупштина овдашње епископске певачке задруге, на којој беше као повереник власти г. Орел а почасни члан из реда помажућих чланова г. А. Д. Јовановић. Дејствујућих чланова било је двадесет и три. Било је ту и више гостију. Седница се одпочела у 8 часова у вече, и овај јој беше ток.

Г. А. Солар, члан одбора и опуномоћен од њега, да седницу отвори, учинио је то кратким говором о стању друштва и околностима његовим. На то је благајник задруге дао извешће о стању благајне, из кога видимо, да се задруга из 163 помажућа члана и 30 дејствујућих састоји. Годишњи приход беше 808 фор. 57 новчића, а расход 789 фор. 91 новчић, готовина дакле благајне износи 18 фор. 66 новчића.

После извешћа благајниковог, г. Лазе Јовановића, чита се из „књиге за жалбе“ оставке трију дејствујућа члана. Но почем је само један онакве основе навео, који се по смислу устава уважити могу, то није оставка двојици уважена.

Дејствујући члан г. Ж. Лончаревић предложи, да се у будуће у школи за време певачког часа не пуши, из узрока, што је свака школа сестра цркви, особито певачка наша школа, која је одређена на то, и што ту грудни органи посао вршити имају. Овај је предлог примљен.

Решено је и то, да уплате за улаз на редовне беседе за помажуће чланове остају оне исте, које је лањска главна скупштина одредила и означила.

Интересантна се дебата породи, кад се је повела реч о луксусу у хаљинама од стране женских при нашим беседама, чему да се на пут стане мњења је свију чланова. Но како да се та цел постигне, у томе беху равна мњења. Члан г. Милашиновић мисли, да најпре сами дејствујући чланови треба да покажују добар пример простотом свога одела. Члан г. Ж. Лончаревић побија га рекавши, да поштовање према публици налаже члановима у пристојном оделу пред исту изаћи. То мњења беху и други, међу којима и ликовођа г. Хорејшек. Задруги, рекоше, није могуће, да луксус при беседама уклони, као што тој штетној појави у садашњем друштвеном животу нико на пут стати не може. Много је учињено, ако се он колико толико ограничава, да са свим не одузме мах. Реплицирајући рече г. Милашиновић, да је доста ако се то мало по мало учини. Г. А. Солар износио је на то други предлог у том погледу, а тај је: да задруга у приређеним „селима“ то зло сходним говорима и примером својима лечити почне, који се и прими.

Одборници ове године, благајник г. Лаза А. Јовановић и архивар г. В. Хорејшек захваљују на звања. Услед тога приступа се избору новог одбора. Избрани су у одбор: г. А. Солар, Ж. Лончаревић, Мита Нешковић, Ст. Милашиновић и Тонка Болманца. Из ове петорине изабран је тајним гласањем г. Ж. Лончаревић за председника задруге, а за тајника је једногласно извикан г. М. Нешковић, за благајника г. А. Солар и за чувара архиве г. Ст. Милашиновић. И г. А. Д. Јовановић захваљује на почасти, која му је указана тиме, што га је задруга изабрала за заступника помажућих чланова. Но на општу молбу прима се на ново тога авња заједно са г. Игњатом Василијевићем. Одбор, који ће рачуне да прегледа одређује се у лицима г. Ж. Лончаревића, А. Солара и Ст. Милашиновића.

— О новој кордонској стражи, за коју јависмо да ће се скорим завести у Граници, ово читамо у новинама. Ова је стража позвана да чува кордон од Лике чак до Оршаве. Задатак јој је дакле тај: да општу сигурност обезбеди, кријумчарењу на пут да стане и да финансијском надлежатељству у иснуњавању дужности на руци буде. Прости финансијери у звању су једнаки капларима, надфинансијери фирерима а респцијенти стражмештерима. Ова кордонска стража састоји се из ислужених ваљаних подофицира и из

простих шајкаша или граничара из регимената, а тако исто и из оних ислужених војника од регуларна, који су вешти земаљским језиком. Ова финансијска стража биће у два одељења подељена, којима је седиште Загреб и Варадин. Официри су на коњу а прости финацери неки су на коњима, а неки пешаци. Официри имају уз своју сабљу сваки по један револвер, прости пак финацери су оружани или као пешаци војници или као коњаници али сваки ће имати револвер. Што се плате тиче официрима, она је иста као и осталих капетана, поручика и подпоручика с додатком од 300 фор. капетану и 180 фор. поручику. У тој размери биће награђени и прости финацери.

О местним црквеним општинама.

(Свршетак.)

§ 43. За управитеље основних и главних школа, као и за старатеље школске, изда ће се особена упутства.

§ 44. Готовина, облигације, и правни документи имају се чувати у сигурној каси на сигурном месту.

Каса ће имати три кључа, од којих један држи председник одбора, други парох, ако није уједно и председник, трећи главни епитроп; ако ли је пак парох уједно и председник онда он држи први кључ, други главни епитроп, а трећи школски старатељ.

§ 45. Седнице одборске држе се прве недеље сваког месеца, а по потреби, или ако то најмање три одборника узшту, има председник и ванредну седницу заказати.

§ 46. Председник одређује ред предмета за саветовање, и руководи расправе.

Он је одговоран за добар ред, и за точно и уредно вођење манипулационалних послова, и држање архиве црквене општине.

§ 47. Сваки одборник може предлоге чинити.

§ 48. Да може одлука ваљана бити, ниште се половица уредно сазваних одборника. Већина одлучује, а где су гласови на једнако располовљени, ту глас председников одлучује.

При претресивању предмета има бити присутан нарочито онај члан одбора, коме је дотична струка поверена.

§ 49. Записник се води о свакој седници, и има у себи садржавати имена: председника или подпредседника, и присутствујућих одборника; даље предмете знања или претресања ради предложене, стављена питања и донешене закључке.

Осим тога могу доћи у записник и одељени гласови и ограда, но само онда, ако се то у седници исказало, и садржај њихов точно означено буде, иначе не.

§ 50. Записник потписује председник и присутствујући одборници и перовођа; изводе пак издаје председник са перовођом под печатом црквено-општинским.

§ 51. Приликом црквене визитације подноси се окружном протопресвитеру на вахтевање записник на увиђење.

§ 52. У случају да би у течају службе своје одборник изгубио својство какво, од кога сам избор зависи, или би у испуњавању дужности својих стално и непоправимо небрежљив био, то ће одбор таквог привремено удамити, на његово место другог представити и предлог местној црквеној скупштини учинити, да се такав из средине његове уклони.

Ако ли би пак црквени одбор сам стално и непоправимо небрежљив био у испуњавању својих

дужности, или би границе делокруга свога преко-
рачивао, то ће спарх. консисторија такво зло укло-
нити, а по околностима и сам одбор одустати, и
уједно наредити, да се нов одбор избере.

— То беше варварски обичај, што у старо доба приморци упражњава-
ваху под именом „прибрежно право“
(Strandrecht). Они отимаше лађе, које је бура на њихову обалу бацила, или које претрпеше бродолом. Особито постојаше тај обичај код примораца Балтекога мора у средњем веку, па сами морнари постадоше тада робови, кад би их несрећа тамо довела. Тако исто право као да су себи и Сурдучани присвојили. То посведочи овај случај, што се је догодио код реченог села пре неки дан. Неколико лађица пловише низ Дунав, једна с вином остале с дрвима на-
товарене. Близу Сурдука ухвати их она јака олујина, за коју јависмо, да је прошле недеље више шајки потонила. Лађари бореше се с непогодом и с муком довозише шајке до обале села Сурдука. Ту они се надаше, да ће бити заштићени од непогоде, али не беху то од Сурдучана, који у сред подне са оружаном руком отеше из лађе три бурета вина, и више хватова дрва, што све одвукоше на колима, и то на очиглед лађара. Ови се не могоше томе противити, јер опасне цеви острагача, управљене на њих запушу им уста. Па и куршуми летише им око глава. Није им било од користи што су се местној власти потужили, јер тешко је у Сурдуку пронаћи лопова. — У Купинову ономад убио је у свађи отац сина, син оца, који је на месту остао мртав, а син је после неколико часова издануо.

— У Среду, пише „Застава“ била је скупштина часника и претставника вароши Новог Сада од године 1861., коју је владин комесар сазвао и то не посебице, него јавним плакатом. Пре свега породила се реч о председништву у тој скупштини, које по закону начелнику, или најстаријем члану магистрата припада, но комесар даде прочитати министарски декрет по ком се њему председништво ове скупштине поверава. Противу тога је г. Брановачки, подпомогнут и од г. Ђ. Кондорозија, уложио протест, који је српска, и са Србима држећа странка усвојила, и који је на изрично зактевање у записник ушао, а комесар је задржао себи, да од своје стране приредбе у записник стави. За тим је комесар мађарски изговорио, а срп-

ски прочитао беседу, која је једнака била, само што је на српски изостало карактерисање и осуђивање стања у Новом Саду за време уставног магистрата. Избран је одбор за попис бирача и за рекламацију бираних. Избрани су: За презеса рестаурције г. Стеван Брановачки. За чланове пописне комисије и то: за прву четврт: г.г. Ј. Малетић, Стев. Николић, Грозингер Карл, Шрајбер Фердин. За другу четврт: г.г. Андрија Петровић, Коста Радуловић, Јуба Адолф, Рока Георг. За трећу четврт: г.г. Никола Стаић, Тоја Сланкаменац, Дали Јосиф, Фуксхофер Франц. За четврту четврт: г.г. чован Јевтић, Миша Попадић, Вајнгертнер, Шлезак Антон. За салаше: г.г. Ђока Камбер, Марко Поповић, Постпишл Карл, Кегл Антон. За рекламације: г.г. Сава Суботић, Емил Чарка, Ђорђе Новић, Ђока Шевић, др. Стеван Павловић, Јован Радовановић, Горјун Франц, Флат Јосиф, Петер Н., Фуке Игнац, Рајцер Герзон. Рок за попис одређен је од 9. Дек. 1868. до 8. Јан. 1869. за рекламацију од 8. Јан. до 28. Јан. 1869.; дан рекламације пак 3. фебр. 1869.

— Из Београда имамо ово извешће: Први број „Јединства“ изашао је јуче. У првом чланку уредник разлаже свој програм. Он ту рече: „Ми хоћемо истиниту слободу која ће истицати из чисте опште воље народне, која ће се оснивати на разуму и правди, која ће се ширити и јачати просветом и благостањем земаљским. Хоћемо слободу у којој ће сваки појединац као и цео народ моћи да напредује чувајући и бранећи своје а не дирајући у туђе . . . Тражићемо живо и с разлогом по имену: да се скупштина држи сваке године и да буде чинилац у законодавству, главни чувар правде и јака преграда могућим иступима извршне власти. Тражићемо да министри не само по форми но и у делу одговарају пред заступништвом народним, тражићемо слободну штампу, општинеку самоуправу, пороту . . .“ Види се да је „Јединство“ либералан орган, који ће „да потпомаже просвећену владу кнежевских Намесника.“ — Уставна комисија у Понедељник почиње свој рад, и седнице своје држаће у дворани код „Јелена.“ На св. Николу беху чланови уставне комисије на обеду код Кнеза. — Познато је, да је у Београду под пређашњом владом постајао неки прес-биро, кога беше шеф г. М. Б., који је у стране листове, па и у неке од српских,

дописе шиљао. Тај је сад прес-биро, распуштен, и један бивши члан г. Т. оставио је већ и Београд. Отишао је пут Одесе.

— Из Београда имамо по „Јединству“ још ово да саопштимо читаоцима: У одбору општинском већ од неколико дана претреса се предрачун (буџет) варошких трошкова за ову 1868⁹/₁₀ годину. Мило нам је, вели што је сума издатка за основне школе увећана са 26.000 гр. пореских. Свака пара што се изда на просвету донеће блалослова онима који је дају. — Г. министар просвете саставио је комисију која ће донети предлог о унапређењу наше књижарске трговине. Ми ћемо другом приликом проговори више о овој ствари.

— Из Неготине пише нам дописник наш: Од неког времена се овде живо ради на распрострањењу просвете и развијању друштвеног живота. То се опажа особито, одкад нам дође нови начелник г. Ранко Алимпић. Он је свему томе душа и његовој иницијативи има се приписати, што ће се овде завести недељна школа за мушку и женску омладину и стрељачка задруга. Господин је Начелник много томе принео, што су овде заведена јавна предавања, која се држе сваке седмице једаред и којима сваки присуствовати може. Ти зборови (било их је већ неколико) јако допадају Неготинцима. Ту се договарају о општим стварима. Тако је ту изабран одбор како за недељну школу тако и за стрељачку задругу. — Прва три дана месеца Новембра имадосмо у околини нашој маневре народне војске. Главну команду водио је сам наш г. Начелник, који је, као што је познато, војничке струке човек и дуже је време био управитељ војне академије у Београду. Уопште добро су се војници показали, само се опажа, да народни официри оскудевају у стручном знању. — Пре неког времена посетио је нашу варош видински паша, ваљада с тога, да врати г. Алимпићу визиту.

— Конгрес унгарских Евреја отворен је у Пешти 2. о. м. од министра просвете барона Етвена. После тога заузме председничко место по старешенству Лав Холендер, и предузеше се избори часника. Већ у првој седници почела се велика борба страпака појавити.

— Из Загреба јављају, да је тамо наименовање барона Рауха за Бана

Хрватског добро примљено од неке странке. Чинише му бакладу и осветлише варош тим новодом.

— У Бечу опет започеше седнице Рајхсрата, где се о преколитвантском буџету већа.

— Њихова величанства пресветли цар са царицом још се баве у Будиму, где ће остати преко празника.

— Из Темишвара пишу, да Романи и Срби сјајну бакладу спремају г. А. Мочоњију за одбрану права народни на уг. сабору.

— 22. Новембра свечано је отворен гвоздени пут Ришко-митавски. Око подне пустио се воз из Риге у Митаву с директорима пута и званичницима. —

— У Шпанији сад пред скупштину жестоко се боре странке. Најживље су републиканска и клерикална. У Севиљи дошло је ту скоро до борбе између странака, што је војно посредовање изазвало, па је било и крви. У Кадиксу пак још сад је буна. Град обедеи владином војском, и примирије од неколко дана, укинута је. Јавља се да је Кадике бомбардован од војске. По најновом пак гласу јављају да су побуњеници положили оружје.

— Турска је доиста послала грчкој влади ултиматум, због тога што је ова допустила, да добровољци из Грчке иду на Кандију. Непозове л' их натраг, онда између турске и Грчке лако до рата може доћи.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 7. Децембра. (Телеграм.) Словачка шеница у Бечу 87/89-фунташка по 4.60; у Буру: банатска 86/89-фунташка по 4.55—60, бачка 84/89-фунташка по 4.10. Словачка раж у Бечу, 48-фунташка по 4 форинга. Мађарска зоб, транзит, 45-фунташка 1.88, 51-фунташка 2.25. — Промета у шеници беше 20.000 мерава.

Стање воде Саве.

Код Земун:

У Четвртак 5. Децембра: 4 ст. 11 пал. над нул. Суво.

„ Петак 6. Децембра: 5 ст. 0 пал. над нул. Суво.

Код Митровице:

У Четвртак 5. Децембра: 6 ст. 0 пал. над нул. Кишов.

„ Петак 6. Децембра: 5 ст. 10 пал. над нул. Суво.

Код Сиска:

У Четвртак 5. Децембра: 2 ст. 4 пал. над нул. Кишов.

„ Петак 6. Децембра: 2 ст. 7 пал. над нул. Суво.

Њ **Земун**, 7. Децембра. Тужбе на рђаве послове чују се са свих страна, како са наших крајева, тако и са горњих места. Наравно, да ту

нема изузетка ни са нашом пијацом, где је послена стагнација обично редовна. То неповољно стање распрострањава се на све радинске струке, на диџанске радње као на шпекулације. И новчане радње нису узузете, јер док се у Бечу прве менице са $3\frac{1}{2}$ % дисконтују, тужу се и овде новчани заводи, што им леже знатне суме не плодне. Све су то знаци, што нема радње, у којој би се могли концентровани капитали плодно уложити.

У нас и околини сад се такво новчано стање лакше може опазити него пре, јер услед нових завода почеше се мали капитали више концентровати на појединим местима, н. п. код новосадске банке, код штедионице у Новом Саду, у Панчеву и у Земуну, којих свију прегледи показују више улога него издавања новаца. Тако је новосадека трговачка банка месеца Новембра имала 71.223 форината улога, а њезине операције показују мало више од половине уложене суме.

И наша Земунска штедионица има одвише лежећег капитала, око 20.000 форината, према којој су суми капитали, што зајмотражиоци ишту, са свим незнатни. Овој неприлици ваља доскочити што пре. Главна скупштина акционара, која ће бити 19. идућег месеца, имаће о томе својски да води бригу. По нашем мњењу требало би се нека опредељења у уставу штедионичком променути, а друга либералније тумачити. Но највећу корист по тај наш завод очекујемо од самопомоћне касе, о којој се сад ради, да се заведе уз штедионицу.

Са свих страна чују се жалбе због нереда на скели код Червенке. Ту пити има звона (одавно је већ покварено, а нико се не брине, да се ново намести), с којим би могао дати знак да се који превести хоће; нити има чамаца на левој обали Дунава за превоз путника. Тако је пре неки дан ту један путник Земунца, вративши се са банатске стране у Земун пуних шест сахата на скелу чекао, јер није имао с чиме да да знак, да пошаљу са Земунске стране чамац по њега. Ту нема ни крова, под који да се човек уклати и од непогоде времена; јер ако су стражари зле ћуди, не пуштају путника у чардак.

Земун. Ове седнице прођоше само три лађе Савоушке за Сисак, и то лађа Окола из Сегедина са 6767 мерава жита; лађа Бечића Иштвана из Сегедина са 4524 мерава жита; лађа Ибра Томбоша из Сегедина са 5000 мерава ражи.

Београд, 7. Децембра. (о. д.) Читаве седнице било је слабих пазара, и ретко се виђа који купац из паланака. Ово важи само за дуџанске радње, јер обрт са земаљским производима ове недеље може се приличним назвати. Доста је робе потоварено и оправљено преко Базијаша жељезницом за Пенту. За ове цене могу вам јавити. Јареће и Јагњеће коже по 20 гроша, овчије маторе по 25, саланске по 26, пувлаци по 13, кавлаци по 14 гроша пар. Вуна по $8\frac{1}{2}$ гроша ока; восак по 29, мед цеђени по $3\frac{1}{2}$, не цеђени по $3\frac{3}{4}$, маст по 7 и лој по 8, а шишарке по 3 гроша, ораси пак по 45 пара ока. Шљивама је цена 140—150 гроша товар. Оскудевамо са дрвима. Овде се плаћа хват јасенови по 120, растови по 108 гроша.

Неповољна нам стижу из Пеште вести по нашу маст, која сад знатно пада, што не може да издржи конкуренцију са амерканском, која је јефтинија и бољег квалитета. Изгледи су, као да ће ова роба још више да пада, а овамо је тешко купити је од продуцента, који су навикнути на добре цене, па тешко им је доказати, да су пале.

Радње са храном није никакве било, и само обичаја ради хоћу да вам јавим за њезине цене, које постоје при куповању местне потребе. Шеници је цена 72, ражи 60, јечму 58—62, зоби пак 58—60 гроша сто ока. Нов кукуруз се плаћа по 46 гроша. Опет је дозвожено и изтоварено три шлепа пруске соли крупнице, а два шлепа влашке соли.

Новчана радња била је жива, као свагда, кад дукати скачу. Највише се тражило наполеона и ситне рубље, за које мењаше дукате по 60 гроша 10 пара, а наполеоне по $101\frac{1}{2}$ гроша. Дукати за банке пак по курсу бечком.

За кондоту власт је решила и одобрила сва зактевања подузимача, тако ме бар уверавају. И данас је била седница мешовите комисије, о којој ћу вам јавити, како дознам резултат већања. Ту ми ваља споменути и новост, која ће особито странце, који посећују Београд, интересовати, да у Београду имамо фиакера по виду горњих места. И овде су под надзором полицајне власти, која им је тарифу потврдила, коју прекорачити не смеду.

Господин наш министар финансије болестан је, и биће по свој прилици с тога измењен. За последника његовог, као што чујем, имају г. Милована Јанковића, члана уставне комисије, у виду.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Д е к е м б р а .					
Дукат цесареки	5.70	5.69	5.72	5.71	5.71	5.73
Сребро	118.50	118.50	118.75	118.50	118.75	119. —
5% металици	59. —	59.50	59.50	95.50	59. —	58.15
Ови с кам. мај—новем.	60.15	60.50	60.30	60.35	60. —	59.20
5% народни зајам	64.60	64.75	64.90	64.80	64.70	64. —
Акције народне банке	665. —	667. —	667. —	665. —	664. —	657. —
" кред. завода	241.40	242.50	241. —	240.30	237.50	231. —
Ловови 1860. године	91.10	91.70	91.10	90.80	90. —	87.80
Лондон	119.80	119.80	120.10	120.10	120.55	121. —

Пловидба местне лађе до 21. Декембра.

Из Земуна у Београд, у 8 сахата у јутру.
 Из Београда у Земун, у 8 и по сахата у јутру.
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 9 сахата у јутру.
 Из Панчева у Београд и Земун, у 12 сахата у подне.
 Из Земуна у Београд, у 3 сахата после подне.
 Из Београда у Земун, у 3 и по сахата после подне.

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

(Припослато.)

У „Зем. Гласнику“ бр. 5. од 1. Децембра позива г. Коста Поповић у отвореном свом писму публици, да се обрате на њега, ако би који хтео да се потужи у обзир на местну пловидбу. Он то чини, вели с тога, да би могао на томе да ради како би ту једном самовољство пренатало.

Према Главна агенција г. Кости Поповићу то право приписати не може, да се он за заступника публике према нар. друштву намеће, то је она инак готова, да сваку тужбу, било од г. Косте Поповића било од другог ког поштованог путника захвално прима, кад је основана, одмах ће уврок томе да уклони.

Као што се чини, изазвао је пренос еснапа и реморкирање шленова местним паробродом од једне стације на другу незадовољство пица реченог „отвореног писма,“ који као да је и тог мњења, да друштво нема ни право, да тим паробродом преноси еснапе и да повлачи шленове.

То би са свим не основано мњење било. И сам пловни ред за местни пароброд, који се већ од неколико година на један исти начин издје, јасно говори, да се има ради пошилања еснапа са местним паробродом у Земуну на шпедициону канцеларију, у Панчево и Београду на друштвене агенције обратити. Друштво зацело не би ни ишао у рачун и непрестано морало би жртве да носи, кад би местни пароброд само путнике возио, којих ретко много имаде. Ваља ту још приметити, да занета не би одговрало трговачком интересу Београђана кад би шленови, који се овде и онако због царинске манипулације задржавају, још више и то донде да губити морали, док неби какав реморкер дошао, да их одвуче, и то само због тога, да местни пароброд не би 10—15 минути више између Земуна и Београда путовао.

Главна агенција држи, да јој је у дужности, да поштовану публику укратко извести о стању ствари, према се у будуће у јавно расклањавање том предмету не може упустити.

У Земуну, 3. Децембра 1868.

Главна агенција.

(Eingefendet.)

Herr Constantin Popovitch hat im „Zemunski Glasnik“ No 5. vom 1. (13) Dezember l. J. ein „offenes Schreiben“ erlassen, in welchem er das Publikum auffordert, etwaige Beschwerden, welche es gegen die hiesige Hauptagenzie der Donau-Dampfschiffahrt-Gesellschaft betreffs der Lokalfahrt zu erheben gesonnen wäre, ihm mitzutheilen, damit er darauf hinwirken könne, daß die Willkürlichkeiten, wie er sie nennt, abgestellt werden.

Obgleich die Hauptagenzie Herrn Constantin Popovitch die Berechtigung nicht zuerkennen kann, daß er sich der Gesellschaft gegenüber als

Vertreter des Publikums im Allgemeinen aufdrängt, ist sie doch gerne bereit, Beschwerden gegen den Betrieb sowohl von Herrn Constantin Popovitch als jedem andern pl. t. Passagier dankend entgegen zu nehmen und, insofern sie begründet sind, die schleunigste Abhilfe zu veranlassen.

Wie es scheint erregt der Transport von Gütern und die häufig vorkommenden Remonquirungen von Schlepfern von einer Station zur andern die Unzufriedenheit des Verfassers dieses „offenen Schreibens“ und als ginge derselbe von der Auffassung aus, es stünde der Gesellschaft gar nicht das Recht zu, mit dem Lokalschiffe auch Güter und Schlepper zu befördern.

Eine solche Auffassung wäre eine ganz irrige. Spricht sich doch die seit Jahren gleichmäßig veröffentlichte Fahrordnung der Lokalfahrt klar darüber aus, daß man sich wegen Beförderung von Frachtgütern mittels des Lokalschiffes an das gesellschaftliche Expeditions-Bureau in Semlin, oder an die Agenten in Belgrad und Pancsova wenden möge. Auch würde es der Gesellschaft entschieden nicht kommen und ihr ein permanentes Opfer auferlegen, wenn der Lokaldampfer bloß zur Beförderung der gewöhnlich nicht sehr zahlreichen Reisenden auf dieser kurzen Strecke verwendet werden sollte. Noch wäre hier zu bemerken, daß damit den Interessen Belgrads nicht gedient sein dürfte, wenn Güterschlepper, nachdem sie ohnehin der unvermeidlichen Zollamtshandlungen halber mehrere Tage zurückgehalten, aus dem Grunde hier noch länger verweilen müßten, nämlich bis sich nicht eine andere Remorqueur-Gelegenheit ergeben würde, damit das Lokalschiff nicht 10 bis 15 Minuten länger zwischen Semlin und Belgrad unterwegs sei.

Die Hauptagenzie hält sich für verpflichtet, dem geehrten Publikum im Allgemeinen den Sachverhalt darzulegen, kann sich aber für die Folge in keine weitere öffentliche Auseinandersetzung einlassen.

Semlin, 15. Dezember 1868.

Die Haupt-Agentie.

Nr. 5180. ad Nr. 4967.

Abthl. 2.

Edikt.

Vom k. k. Semliner Militär-Communitäts-Magistrats-Gerichte ist auf Ansuchen des Proka Natoschewits, Handelsmann in Mitrovitz und des Nikolaus Wulka, Handelsmannes von hier, um die Amortisirung des aus der Innehabung des Proka Natoschewits angeblich in Verlust gerathenen und lediglich mit der Unterschrift des Nikolaus Wulka als Aceptanten versehenen sechs Monate a Dato zahlbaren Primawechsels dto Semlin am 25 September 1867 per 5000 fl. öfter. Währ. in die Ausfertigung dieses Edictes gewilligt worden.

Es wird daher derjenige, welcher dieses Wechselrezept in Händen hat, aufgefordert, dasselbe binnen 45 Tagen vom Tage der Verlautbarung dieses Edictes so gewiß hiergerichts vorzulegen, widrigenfalls nach Verlauf dieser Frist der Wechsel als amortisirt erklärt werden würde.

Semlin, den 11. November 1868.

Vach, Major
Bürgermeister.

Schreiber,
Hauptmann-Auditor.

У ТРГОВИНИ

ФРАЊЕ Ђ. ШТРАЈХЕРА

„код пужа“ у Земуну

има на продају фришке моруне, јесе тре у саламури, хајвара и разних сувих риба по умереној цени. Исто тако и другог бакалског еснапа.

ОНАЈ ДУЋАН, у коме се сад налази трговина г. Заке Ј. Јовановића, издаје се од 1. Фебруара 1869. под кирију, који га жели узети, нека се изволи обратити на газду од куће Ђорђа Јовановића.

Hôtel

zur

„schönen Schäferin“

in Pancsova.

Indem ich mein Hotel nicht nur dem P. T. hiesigen als auch dem auswärtigen und reisenden Publikum bestens empfehle, erlaube ich mir zugleich bekannt zu geben, daß mein Hotel in Betreff der Billigkeit bei gleicher guter Qualität des Gebotenen hier das erste ist.

Ein Zimmer pr. Tag kostet statt 1 fl. bloß 50 fr. Table d'hote (4 Gänge, zweimal in der Woche 5 Gänge) ohne Brod, bloß 50 fr. Speisen, wie Getränke sind vorzüglich, die Zimmer rein, die Dienerschaft auf ein höfliches Benehmen angewiesen.

Indem ich an jedem Orte, wo ich war, so in Belgrad, Semlin, Mitrovitz, mir die Gunst des P. T. Publikums erworben habe, wird auch hier mein Bestreben sein, jeden Gast vollkommen zufrieden zu stellen.

Swetosar Stefanovits,

Pächter des Hotels zur „schönen Schäferin.“

Руна на рукаву.

(По Чоке-у)

Господар Марић.

Још се и дан данас много чудноватога, по покрај тог и врло знаменитог о неком човеку говори. — Но његово право име овде не смем напоменути, а имена каквог на сваки начин да је морао имати; дакле ми ћемо га господарем Марићем звати. Као што реко, још се и данас много чуда о истом господину Марићу приповеда. Па ево и ја сам рад једно од ових да вам испричам, које баш не ће тако знатно бити, но из кога су врло добротворне посљедице изашле.

Исти господар није баш високоуман, но тако рећи, више је простог мишљења био; али покрај свег тога ни лаком а ни особити жеља и чежња имао није; у сваком делу беше праведан, но опет је зато чудноват био. Људи су га за будалу сматрали, с киме ништа почињати није вредно било; а он то њима никад не замераше, „Јер“ говорио би он често, „ти људи имају са свим право. Ја живим по сопственом уверењу; а то њима врло у очи упада. Остали пак живе по мишљењу других, па тако пливају с том целом узрујаном реком, те онда наравно да ни чудо није, што то ником чудновато и необично не изгледа. Они не само да се одевају по најновијој моди, но шта више и једу по моди, па ма какво јело било, само нек је по моди, па мора им пријати. Они васпитавају, уче, суде, мисле, куде, хвале, делају, и то све по најновијој моди, а не по свом искуству и онако, како који осећа да би најбоље било. Ето зато и изгледа карактер човечији тако сталан, као да никаква карактера више у људи и нема.“

Господар Марић беше врло богат човек, и то од оних, који готово нишчим почели нису. Као дечко био је слуга у једној отменој трговачкој кући у Хамбургу, где је мало по мало све важнијом особом бивао, тако да су га после кратког времена већ неколко пута и у западну Инђију послати могли. Тако је он почео малу трговину за себе водити; а та мала трговина временом се прилично увелича и обогати.

Да би за време свог путовања каквог старатеља над својим имањем имао, ожени се са неком врло ваљаном али сиромашном девојком, које се је готово сав свет одрекао био. Исто девојче је баш седело под неким плотом и ту горко плакало,

кад је он кроз неку варошицу путовао.

Он је упита: „А шта ти је те плачеш?“ — „Мајка ми је умрла, па сад ме љуто гоне.“ — „Па хајде самном: ја ћу гледати, да ти помогнем.“ — И тако одведе ову сироту до најближе вароши, а одавде је с поштом пошаље управо у свој завичај. Читаву годину морало је ово девојче кућу водити и газдовати, а затим је узме за жену.

„Море је си ти паметан!“ говори му пријатељи: „Та ти си најбољу партију могао уграбити; најлепша и најбогатија девојка била би твоја, да си само једну рекао. А тако наћи ма кога под плотом, па је за жену узети; то је страшно!“ — „Окајте се ви мене,“ одговарао би им господар Марић. „Ја бирам за себе оно што је најбоље. Т. ј. врлу и непокварену девојку.“

Кад се већ прилично обогатио, прекине своју радњу, даде новце под не баш велики интерес и тако почне мирно живети. — „Ја не знам шта је теби,“ говори му пријатељи „тек 45 година, па већ хоће у миру да живи! Та сад се тек лепо шпекулирати даје; та море ти бар искуства а притом и средства има деш!“ — „О, прођите се ви мене,“ рекао би им он на то: „Ја хоћу сад с мојим заслуженим лебом да се зарањујем, па ма да није баш најмекшим хвала богу зуба имадем да га гристи могу.“

Као што реко, он беше врло богат; па опет зато становао је у једној грађанској соби; покућство и одело беше му са свим просто; коње и кочијаша никад држао није; чисти такође не даваше, — укратко сваки је занатлија у престолници овој више трошио од њега. Уз то кад му ђеф дође, а тај му је често долазио, чинио је простим људима често велике поклоне; женио је и удавао о свом трошку младе људе и девојке; поштене и ваљане грађанске синове с великим новцем исплаћивао је из солдатије, или је плаћао адвокате, да право ове или оне особе бране, коју он никад виђао није. Тако се он увек у туђе послове мешао, што га доста новаца стајало. Кад која богата и отмена особа од њега новаца у зајам за иште, он само слегне рамени и пожелану суму положи. „О да чудна човека,“ говори му људи; „та ти већ незнаш куда ћеш с твојим богатством. Начини бар кућу. Та теби море треба само да намигнеш па ћеш у првим породицама ове вароши и у самом двору са нај-

отменијим људима пријатељства стећи. Хоћеш ли звања? Хоћеш ли племство? Та нашто си богат? Ваљда за којекакве лупеже, с којима се тако радо занимаш?“ — „Прођите се тог дивана!“ одговарао би им он; „та ја сам сиромашнији, него што ви мислитите. Ја ни једне потуре у лудо бацити не могу, јер мени новац треба.“

„То није могуће! ти годишњег прихода најмање 30.000 форината мораш имати?“

„То јесте. Али одотих новаца требам ја 2000 форината за кућу, а остало је оних људи, који су у невољи и којима новац треба. Бог ме је створио да будем старатељ поштених људи; па ја се не смем његовој наредби противити.“

Господар Марић исте године изгуби своју племениту супругу и два мила чеда, који од једне исте боље патише; те тако опет саморан остао. Сваки је гледао да га расеје и да га разведри. „Прођите ме се,“ говораше он том приликом; та мени ништа није до само што сам жалостан, али сам ипак спокојнији по до сад. Сад живим за два света. Моја жена и дечица остају довека моја, а ја њихов. Зато вас молим, немојте самном свакидашњу шалу проводити. Не сажаљевајте ме.

Непогода.

Али међу тим опет му је због тог несретног догађаја сав свет празан био, а живот му мало досадан постане. Свуда је самац био. Да би се расејао, често је којекуда путовао, и за тај тренутак нешто би му и одлануло. Више је пута исплаканим очима из своје малене писарнице излазио. Тада су га слуге и служавке с највећим сажаљењем гледале, јер га сви као рођена оца љубише. — „Ви имате потпуно право децо моја, сажаљевајте ме само, јер то и заслужујем, али само ме не тешите. Ја сажаљевања требујем, а не утехе. Моја унутрањост место пута боље тешити знаде, но сви ви. Ал болове срца човечијег и губитак навикнуте љубави, то ће све време изгладити и поправити; ал сад још ништа поправимо није.“

Расејаност је држао да му је најнужнија. Зато је сва места око целе вароши похађао. На свакој је забави бивао. Па једном и у зверињак оде.

Силян је народ врвео по зеленилу лепог врта, као што то обично у празничне дане бива. Господар Марић је увек гледао живост и ве-

селоет сретних људи. Али сво ово веселе забаву узнемири силовити ветар за којим се страшна непогода подигне. Висока дрва хујећи преврљаху се као вита сламка час овамо, час онамо; све шатре, које у врту беху, за час поскидају, посластичари скљабљаху своје посластичаре, музичари дивном зеленилу умукне, а играчи куд који разбегају се.

Господар Марић је мирно стајао, кад је бура и народ највећма зипарао. Њега је тај приказ веселио. Простране улице остану празне, а вијор је подизао прашину као облак у вис.

У тим млада кнегиња Емилија појуре једном стазицом из врта напоље; она се сирота закаснила, за њом је неколико двореки господичића хитило, за овима опет два три официра, и сви скупа трудише се да јој перо на валу од бесног ветра сачувају. Сад на мах проспе се вијор у најжешћој жарости, а вео господичиће прне у ваздух. Поплашена сиротица дигне руке за скупце-ним велом који је већ на врху једне јеле висио.

„Повратите ми мој вео!“ повиче кнегиња. „О дајте ми га натраг! Та ја га морам имати. Њега сам на нову годину, као поклон од моје мајке добила. Ох, он ми је дражији нег сво благо на свету!“

Али господа су сама чувала своје пешире од ветра, гледала горе и слежаху рамени.

„Та ја га морам имати, па ма овде пропасти знала, пре се ни макнути одавде не ћу!“ Јадаше млада кнегиња сузним очима.

Сва господа, опет у највећој неприлици, погледају на врх високе јеле. Један уздисаше, други се чешкао за уво, трећи очајаваше, четврти се преврљао, с којим су очевидно показати хтели, да је немогуће кнегињину жељу испунити.

„О, колко сте ми се пута клели да би сам живот жртвовали: па зашто не иде сад који од вас горе? Та овде се најлакше попети! Господин мајору ви сте најмлађи; идите скините ми онај вео! плачући говораше сирота Емилија.

Господин мајор поплашено погледа на своје беле панталоне, па онда на високу јелу, која се је страшно преврљала — могла је 70 стопа висока бити. Он се учини, као да се одважио на тај опасни пут; кашључао је непрестано, али се с места ни помакао није.

Као што је господар Марић, тако и неко подрпано просјаче, коме је могло до 12 година бити, стајало

је ту близу и слушало је цео овај разговор.

„Ако заповедате, ја ћу вам ту мараму, шта ли је то, скинути!“ привати дечко и мерише сватреним погледом висину дрвета.

„Пентрај се дакле; али само брзо!“ сви као из једног грла повичу.

Дечко се није дуго премишљао. Он се пуцао с једне рашље на другу, и крчио је гранчице пред собом; дуго се није видети могао, догод до врха дрвета допрео није. Вијор се опет с нова подигне и страшно је преврљао и најдебље растове. Дечак обгрли танки врх, који га и горе и доле заносио. Господар Марић кад то виде сав задркта. Официри се смејаху; а кнегиња је скакала од радости, кад му је вео у рукама видеда. „Само да га тај сметењак не подере!“ повиче опет нешто плашљиво.

Дечко га сретно скине. „Но хвала богу!“ рече она и весело одскакута, да би из ове непогоде избећи могла.

Сви пратиоци појуре за њом. Дечак потрчи раширеним рукама за њима и замоли за милостињу, а један му господичић баци неколико новчића. Он их подигне и гледаше колика му је награда за труд.

Господар Марић, који до селе никад љубопитљив бивао није, сад га неко љубопитство нападе. Јер му се тај деран, његово ведро чело, пуно израза лице и така одважност врло допадне; па већ тура и он руку у шнаг да га за толико одважно дело награди.

„Је л' деране, шта ти је онај млади господин дао?“ упита га он. Дечко му покаже у изгребењој и крвавој руци награду па рекне: „Пет новчића, господине!“

„Само пет новчића, добри мој деране?“ узданувши упита га господар Марић, па извади пуну шапку бакара и напуни му у обе руке, који упрепаштен од толиких новаца зачуђено погледаше час у новце час у свог добротвора па напоследку проговори: „Је ли то све моје?“

„Јесте, све је твоје! Али реци ми, шта ћеш са тим новцем радити?“

„Шта ћу радити? Ја ни сам не знам. Купићу нове хаљине. Гле, та сад могу као господин живети.“

„А имаш ли оца?“

„Немам. Има већ две године, како сам га изгубио. Мој отац био је војник, па је у битци погинуо; а мати ми је умрла, па сад ме нико у селу не трпи.“

„Дај ми те новце натраг.“

„Све?“

„Да све!“

Овај му снуждено поврати новце, а неколико суза загасе му ватру његових црних очију.

„Дадер и ти пет новчића овамо.“

„Не, то су моји новци.“

„Теби новаца више не треба; јер и од које су ти користи? Ја ћу те ево у своју кућу примити. Ти ћеш ми од сад син бити, само ако ваљан будеш. Хоћеш ли?“

„Да, ако се ви само не шалите.“

„Имаш ли још новаца код себе?“

Дете имађаше само још неколико новчића и један позелики комад леба. Господар Марић му све то узме и поведе га са собом.

(Наставиће се.)

Шетачеве белешке.

IV.

Морам да престанем са својим белешкама о физиономији Земуна. То ми је врло жао, јер доста би ту било још онога, што је вредно, да се у „Гласнику“ сачува за потомство. Али како ћу, кад је с том студијом велика ризика скопчана, па се при сваком кораку шетачева лођика порушити може а он није рад, да компромитује своје начело. Јер по Лаватеровој системи физиономије, из црти лица претпостављати образованост, а наићи на простоту, тражити оно што је узвишено, а налазити нискост, уместо светлости и злата, у тами дохватити се блата, то јако шкоди његовом мудровању, па боље је, да се тога окани, у толико више, уколико није рад, да своја објективна посматрања повуку за собом субјективно осећање.

По Лаватеровој системи Шетач дакле не може да продужује своју студију, већ с тога, што маске, које покривају истинске црте лица, сметају темељном испитивању његовом. Још мањег би било резултата од Галове системе, јер пипајући би тек наишао на сметње, и неспоразумљења. И други је то ту скоро покушао, па мало што није с тога зло прошао. Зато ће Шетач оставити те системе, па ће на друго поље прећи. Потомци наши, истина, жалиће, што им нисмо верну слику од онога места нацртали, где су им праоцеви онако лепо благовали. Времена долазе и пролазе, а с њима иду и промене.

Па можда ће се временом променити облик миле наше вароши. Већ је нестао један карактеристички део њезин. Срушио се Гардош, који је толико допринео особености физио-

номије Земуна. Штета, јер у његовим шупљинама беху сила гњезда врана и гаврана. И минервине тице ту станаху. Куд су се преселиле? Једна се совуљага појавила у дољој вароши, но опет нестале је, ваљда због силне ајке, што подиглоше на њу. Куд су се пак вране и гаврани одселили, то још познато није. У чаршију зацело не, јер ту неби било станка за њих.

Још једну ћемо по свој прилици земунску особеност да изгубимо. Најновије испитивање непознатог историка г. Младеновића у Пешти беше толиког сретнога резултата, да ће се морати повесница српског устанка под Карађорђем у обзиру на нека лица поправити. Учено друштво српско неће моћи друкчије, већ да га у првој идућој седници наменује за свога дописујућег члана, и усљед тога ваљда ће да рекламује онај гранитски споменик на нашој малој пијаци за српски музеј. Јер ту је тек пристojно хранилиште за споменик тај, који је посвећен толикој заслуги по српство. У српски пантеон дакле, ту где су остали споменици српске славе, ваља пренети споменик „славног за Србију и српство заслужног мужа, оца и најискренијег пријатеља,“ који је набавио борећим се Србима у време нужде „сва ратна ерества.“ Ту је пристojно место, да се благодарно српство клања сенки великог мужа, а не на нашој пијаци, где га француске млекарице без сваког страхопоштовања пиљарећи свако јутро опкружавају. Уверени смо, да ће наши родољубиви и поштовани општинари радо дозволити трошкове преноса.

Но пре него што се то учинити може, мораће учено друштво српско да распише награду за најбољи спис, који ће основно оповргнути дотична места у историји српског устанка. Ту би г. Младеновић лепу сумицу дуката заслужити могао, кад би се тог посла примио. Њему је то лакше него другоме, почем је већ црпавио студије о том предмету. И Шетач ће му бити при томе од користи, бележећи она места у историји, која ће му од потребе бити. За сад сво само ово из књиге „Устанак српски,“ вађено из царско-руског војн. арх. том 2. бр., 23306 шк. 213. полк. 3.

„Јануара месеца 1808. год. Карађорђе по савету неких својих удвораца, одважи се да напише писмо надвојводи Карлу. Он благодари за милост и заштиту коју као да су

Срби имали од Ђесарије, па моли, да се та заштита продужи, обећавајући, да ће Срби зато остати добрим пријатељима. Говорећи даље, да су Срби оскудни са прахом, оловом, зрнима и другим ратним потребама, па моли, да му се даде то за новце, наводећи, да и ако је Русија послала праха и олова, па послала би и још, али даљина и тешкоћа саобраштаја чини то немогућним.

То писмо, пре но што ће се опремити, посла Карађорђе по Доситеју и по својем секретару, да се прочита Родофиникину. Овај од њих дозна, да су га на тај одношај са Ђесаријом сконили земунски трговци Милош и Драгутин и неки главари, који су њихови пријатељи, и то све из личне користи.

То је онај исти Милош, који је дошао из Земуна у Србију са полковником Маркизом Паулучи, којег је руски двор послао да прегледа крајеве и границе Србије, па је тај Милош јавио главарима, као да је дошла штафета из Беча, којом се наређује, да се увати француски шпијун Паулучи, који се назива руским полковником и носи са собом много новаца. Милош је световао Србима, да га убију, и то би се и догодило, да није један главар рекао: „Та ето руска војска није далеко од нас, па пошљимо га тамо, па ћемо дознати, да ли је Паулучија доиста руски поданик.“ Намера Милоша трговца била је та, да навуче гњев Руса против Срба, те би кроз то настала буна и перед у Србији, па би он тад могао са неписменим и одвећ простим а уз то и лакомим на новац главарима извршити своје намере и обогатити се на рачун несреће народа српског.

Родофиникин доказивао је Доситеју и секретару, да ћесарски двор неможе снабдети Србе с ничим, и то поради строгаг неутралитета. . . . Србима није нужде молити за оно што траже, будући су они све примили од Русије, па ако устреба, послаће им се још. Карађорђе неће никад добити одговора од надвојводе, јер му Милош неће ни предати то писмо; а можно је, тај Милош доћиће опет кроз две недеље са многим ласкавим и пријатељским уверавањем, под именом, као да га је послао надвојвода Карл, и рећи ће: Његово Височество желело би одговорити на писмо, али томе смета политички положај, но међу тим заповедио је, да се прода испод руке праха, зрна и бомби, које ће

речени Милош одиста и донети, јер је познато и самом Карађорђу, да су трговци из Земуна нудили да вам продаду до 10000 фунти праха и спреам тога зрна и бомби, које је Ђесарска власт продала зато, што је променила калибар својима лубардама. . . .“

Таквих историјских података о реченом „славном“ Србину има још више у Шетача, са којима ће г. Младеновића драговољно послужити, ако то од њега захтевао буде. То ће доиста опширан и тежак посао бити за новог историка, но хонорар је од штампана табака 10 до 15 дуката. Шетач за свој труд не тражи новчану награду, нити он за тим тежи, да буде учесник у тој слави. Он ће се задовољити с тиме кад види, да се речени гранитски споменик славноме мужу посвећени на пристojније место премести.

Са повесничаром г. Младеновићем за сад би могао да прекинем разговор, да се он није појавио уједно и као моралиста, кога је религиозно чувство јако повређено од „безбожника“ Шетача. С тога мораћу још коју да прословим г. Младеновићу, који је Шетачу ваљда за то ту титулу пришио, што је чуо, да овај пије православне вере. Ту наш непознати историк мало толеранције показује, много мање, него његов пријатељ и наш суграђанин, који је и католичким становницима наше вароши леп дар посветио био, премда ови га нехтедоше примити. У томе је он дубоку своју мудрост показао, и види се, да га при свој његовој трговини нека вина идеја о љутскоме опредељењу обузима. Код њега се опажа у свачему она лепа хармонија, која је резултат размишљања и душевне борбе. Јер док се он трговине ради материјалистичним начелима клања и корист усавршене технике садањости припознаје, он не одриче при свем том да је и виша сила од уплива на срећу и берићет људи. То је показао с тиме, што је за споменик оцу своме символ хришћанства изабрао и православију посветио. А што је у исто време браћи западне вере крижеве подарити хтео, то Шетач не тумачи тако као што то чине неки други Земунци, који ту аналогију налазе са мислима старих незнабожачких Римљана, који и „непознатоме богу,“ за сваки случај подиглоше храм.